

Обзор

ИЗЛИЗА ВСЪКА СЪБОТА
 Годино 52 броя
ПОШ. ЧЕКОВА СМЪТКА 1461
 ул. „Узунджовска“, 12
 тел. 2 64-76

Посещения: от 3 — 5 ч.
 през работните дни.
 Ръкописи не се връщат

OBZOR
 hebdomadaire politique et littéraire
 Sofia
 Rue Ouzoundjovska, 12
 19 Декември 1936 г.

*Духът не умира,
 но иска подкрепа, а
 това му даватъ под-
 визитъ на народни-
 ть великани. И до-
 като единъ народъ
 ражда и величаво-
 штъ герои. — той е
 духовно силенъ, — той
 ще живее.*

СЕДМИЧНИКЪ ЗА ПОЛИТИКА, ЛИТЕРАТУРА И ОБЩЕСТВЕНЪ ЖИВОТЪ
 Редакторъ: Никола Коларовъ

ВЪ ПАМЕТЪ НА АПОСТОЛА ДАМЯНЪ ГРУЕВЪ

ПО СЛУЧАЙ 30 ГОДИНИ ОТЪ СМЪРТЪТА МУ

Проф. Л. Милетичъ
ДАМЯНЪ ГРУЕВЪ
 да умеще да възвемъ на
 да възвемъ на
 да възвемъ на

Смилево
1871

Русиново
23.XII. 1906

Проф. Вл. Алексиевъ
**Учителъ, будителъ
 и революционеръ**

Хр. Станишевъ

ЕССЕ НОМО!

Есе номо!
 Есе номо!
 Есе номо!

Есе номо!
 Есе номо!
 Есе номо!

Екатерина Карвелова
КРИСТАЛЕНЪ БЪЛГАРИНЪ
ИСТИНСКИ АПОСТОЛЪ

Даме Груевъ, съ своето винаги усмихнато лице, съ своята звучна реч, съ своето познаване на народната българска душа и ясно разбира-

гументацията на Груева сж били съкрушителни.

Дамянь Груевъ

де на общата политика на Балканитъ, пленяваше всъки свой събеседникъ още при първата си среща съ него. Спомнямъ си два подобни случая.

Наскоро подиръ това бѣхъ повикана у Лермонтови на вечера. Крайно съдържанието Лермонтовъ не можа да скрие дълбокото си впечатление и възхищение отъ Даме Груевъ. Той го схвана и нарече тъй, както ние наричаме Груева:

кристаленъ българинъ, истински апостолъ.

Не мога да забравя последната наша среща съ Даме Груевъ, когато той, въ края на мартъ 1905 г., дойде да се сбогува съ менъ.

У мене бѣше на гости моята стара приятелка Тинка Несторъ Маркова. Тяя жена бѣше покрусена отъ преждевременната смъртъ на любимия си синъ Марко Н. Марковъ, който загиналъ въ Македония като четникъ. Той момъкъ, единъ отличенъ химикъ, огнено любящъ свободата на българина-робъ, съ готовностъ се отзовавалъ на поканата на другаритъ си, като покойниятъ Крумъ Чапрашковъ и др., и заедно съ тѣхъ възлѣзалъ въ Македония, за да поднесе

предъ олтаря на българското мъченичество своята данъ.

Майката, знаейки неговото късогледство и отъ дълъ дуна оплаквайки своя синъ, естествено се възмутиваше отъ всички, които споредъ нея сж го увѣждали. И всички македонци обвиняваше за неговата ранна смъртъ. Азъ като знаехъ това, изтръгнахъ, когато ми казаха, че Даме Груевъ ми иде на гости, Посрещнахъ го и докато той се събличаше въ антрето, азъ изтичахъ при нея да я предупредя, кой иде и да я замоля да не избухне предъ него. Разчитахъ, че още при първото запознаване съ него тя ще може да го прещени и да получи утеха за своята скръбъ. Тя, гореща, каквато бѣше, и съ още незарастащата рана, не можа много да се овладѣе. Изтръгна цѣла и не особенно любезно подаде ръка на Груева. Още въ първите минути тя се обърна натъртено къмъ него:

„Като се борите за освобождението на Македония, защо увличате и нашитъ деца отъ тука. Особено таква като моя синъ, неспособенъ да носи оржие и поради крайното си късогледство не е билъ дори способенъ да запази себе си?“ — Даме бързо разбра, че стои предъ една тежко засенчана майка. Погледна я съчувствено и благо й отговори: „Уважаема госпожо, въ нашитъ чети ние винаги прибрахме македонски синове. Отъ тука никого самъ не сме вземали. Отъ доброволно дошлитъ въ Ма-

Ние, българитъ, често забравяме нашето минало. Не черпимъ поука отъ него. Нехаемъ къмъ собствения си родъ. Не познаваме дѣдитъ си. Фамилитъ ни имена даже не отиватъ по-далече отъ името на бащата. Народъ, който почита миналото си, народъ, който почита извѣстне поучения и полза отъ оинта на преминалитъ поколения, никога нѣма да страда, колкото ние страдаме.

Ето най-първото задължение, ето най-непосрѣдствената задача, която лежи на плещитъ на васъ, младитъ. Обикнете вашето минало, миналото на вашия народъ. Тамъ ще намерите безброй бисери, много поучения, премного съпротивления, за да преусѣете материално и духовно. Така ще се издигне предъ собственитъ ви очи. Така ще вложите здравъ смисълъ въ всичкитъ ви дѣла. Тѣй ще станете достойни чада за родната ви. Ще я обикнете, безъ да искате. Ще отдадете силитъ си въ нейна и въ ваша полза.

Приблизително съ това съдържание бѣ първиятъ урокъ, който ни бѣше преподавалъ

революционерътъ Дамянь Груевъ.

Ние, малкитъ деца отъ първия класъ на прогимназията въ Битоля, бѣхме полъхнати отъ нѣкаква нескризана радостъ. Нашитъ дунитъ трепѣха при всѣка новопроизнесенна дума. Нашия дѣтски умове гласно погледнаха въсяко слово. Ние чувствуваше, че предъ насъ е изправенъ човѣкъ съ сърдце, човѣкъ съ безкрайна любовъ къмъ народа, къмъ историята му, къмъ близкото и далечно минало.

За него, за нашия учителъ, всѣки личенъ животъ, сегашенъ и преминалъ, всѣко семейство, всѣко село, всѣки градъ, отъ които произхождаха малкитъ другари, бѣ животъ — оглоблѣнъ отъ радоститъ, отъ скръбитъ, отъ напрежениата и мжкитъ на народа.

Ръководени така, съ такава любовъ къмъ живота и съ такава училищна работа, ние, прогимназиалцитъ малчугановци, не „учехме“, а хвъртахме заедно съ учителя си, а то още съ първия денъ, още съ първия часъ.

(Следва на 2 стр.)

колониа въ гърдитъ на които е горѣлъ

свещениятъ памѣкъ на родолюбие, не сме се отказвали“. Почна се единъ по-спокоенъ разговоръ. Тинка бѣ се успокоила и взимаше участие въ него. А когато на края Даме съобщи, че е дошълъ да се сбогува, защото наскоро тръгва за Македония, азъ горещо го замолихъ да не бърза, защото още е рано и гората не се е разлистала, Тинка се присѣднати къмъ моята молба. Той бѣ спечелилъ сърдцето на тая изстрадала майка, която се сбогува съ него.

Това бѣ моето последно свиждане съ Даме.

ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕГЛЕДЪ

Свѣтъ е изненадващ отъ все нови и нови събития отъ извънредно значение и, несъмнено, съ важни последици. Още не загъхнахъ шумътъ около конституционната криза въ Англия, приключена съ отречението на кралъ Едуардъ VIII отъ престола, на Далечния Изтокъ изгърмѣ съ силенъ трѣсъкъ една бомба, която твърде осезателно привлича вниманието на цѣлия свѣтъ къмъ сложната и пълна съ голѣми опасности за свѣтовния миръ борба за овладяването на огромния Китай. Тоя нѣтъ твърде ясно и чувствително се показа играта на Москва, която цели болшевирирането на четиристотин милиона китайци, което ще ѝ осигури господство надъ цѣлия Далеченъ Изтокъ, надъ почти цѣлия Азиатски материкъ, надъ сръдѣщето на земята, — източника на най-необходимитъ сурови материали за европейската, американската и японската индустрии. Задръжането на Чанъ-Кай-Шекъ, който за Китай има значението на държавенъ глава, не е вътрешна китайка работа, а е резултатъ на силната борба, която водятъ помежду си на пределъ планъ Япония и Съветска Русия, а задъ тѣхъ Англия и Свѣдениетъ Шати. Следъ завземането на Манчжурия и проникването въ севернитъ провинции на Китай отъ Япония, Съветска Русия сключи съюзъ съ Въшна Монголия, което подчини последната дипломатически, военно и политически на Москва. Следъ Японо-Германски договоръ за борба срещу комунизма, Москва отговори съ събитията въ Китай дѣго сиѣтъ на грозния въкогашенъ Манчжурски диктаторъ Чанъ-Со-Линъ, младиятъ Чанъ-Сю-Линъ, изправенъ отъ законното правителство на Чанъ-Кай-Шекъ да се бори срещу комунистическия китайски войски, се присъединява къмъ тѣхъ и заповѣда да се арестува самиятъ Чанъ-Кай-Шекъ, замалчавъ съ своя шабъ да накаже измѣнника на нанкинското правителство Болшевикиятъ обвинява Чанъ-Кай-Шекъ, че прѣвѣлъ на борбата на Китай противъ Япония. Чанъ-Сю-Линъ е предявилъ искания за ново правителство въ Нанкинъ, столицата на Китай, което да обяви война на Япония; да сътрудничи съ китайскитъ комунисти и да сключи съюзъ съ Съв. Русия. Самъ Чанъ-Сю-Линъ, споредъ съобщенията на печата е сключилъ нападателенъ и отбранителенъ съюзъ съ Москва и отправилъ позивъ за образуването на „Народенъ фронтъ“ въ Китай за борба срещу Япония.

Нѣкои искатъ да видятъ въ събитията въ Китай и прѣста на Англия и Шати, които вървѣли ржка за ржка съ Съветска Русия противъ Япония.

Наистина, японската експанзия измѣства Англия и Шати отъ китайския пазаръ; въ Тихия океанъ се кръстосаха японскитъ и английскитъ и японскитъ и американскитъ интереси, както съ кръстосани американскитъ и английскитъ. Но да се счита, че японската опасност е

по-голѣма отъ болшевишката и поради това Шати и Англия ще подпомогнатъ комунизиранието на Азия, това е едно погрѣшно схващане, а еко излъче върно, тогава е едно безумие. Защото вмѣсто да се намѣри начинъ за задоволяване на законната експанзия, на естественъ стремежъ на Германия, Япония и Италия за участие въ разпредѣлението на свѣтовнитъ блага, които се използватъ нашироко днесъ и вчера отъ Англия, Шати, Франция, Русия и по-малкото държави, и само заради грубитъ материални интереси, отъ които тѣ не ще пожелаятъ да пожертвуватъ за доброто на Германия, Япония и италианския граждани — билъ той работникъ или селянинъ, ще отидатъ съ болшевиизма, — това ще значи да способствуватъ за свѣтовната революция. И много ловко свѣтската дипломация изостря противорѣчието между двата лагера: колониалнитъ велики сили и неколониалнитъ, като взима страната на колониалнитъ, макаръ комуниертъ да води борба въ колониитъ противъ господствувашитъ държави.

Както и да е, Европа е съ изострена чувствителностъ, която я лишава отъ солидарностъ и справедливостъ, като върви къмъ война. На Далечния Изтокъ въ сжшото време бушува буря, която може да бжде сжбдносна и за Европа, ако болшевиизмътъ успѣе тамъ.

Д. Ризовъ

Българитъ въ Македония подъ грѣцка власть

Преди 8 месеца сж интернирани лицата Ламброд Майналовски и Никола Саровъ отъ с. Косинци, Костурско — първиятъ защото е наименуваъ бакалицата си „Мали мади“, дѣго на времето е станало голѣмо сражение между костурскитъ чети и турския аскеръ, и вториятъ — неизвестно по какви причини. Въ с. Лобаница пкъ е арестуванъ. Гакъ Тодоровски Има и други арестувани, но имената сше не се знаятъ. Тѣ били обвинени, че вършели албанска пропаганда. Още не се знае какво наказание ще имъ бжде наложено.

По всички села били разлепени обявения, въ които се съобщава, че ще се налагаъ най-тежки наказания на тѣзи, които говорятъ български било на улици, било въ къщи. Забранена е и всѣкава кореспонденция на български.

ПОСЛЕДНО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ КЪМЪ АБОНАТИТЪ!

Предупреждаваме всички неиздѣлжили се абонати, че до 1 февруарий 1937 г. тѣ трѣбва да ни внесатъ дължимитъ абонаментъ. До тая дата се дава достатъчно възможностъ на всѣкого да уреди смѣтитъ си съ вестника. Въ противенъ случай, „Обзоръ“ ще бжде спрѣвъ незабавно на 1 февруарий на неплатилитъ абонамента си. Най-лесно абонаментътъ се изплаща въ всѣка пощенска станция чрезъ чекова смѣтка № 1461.

ХРОНИКА

Кртоселското македонско благотворително братство (по княжевската линия) устройва всѣкогодинашата си традиционна вечеринка на 19 т. м. въ салона на киното. Поканената да участвуватъ и ще четатъ свои произведения наши тѣ сътрудници г. г. Панчо Михайловъ, Димитъръ Пантелеевъ, Христо Миндовъ и Христо Огняновъ.

Италианскитъ институтъ за култура, подъ покровителството на Кралската италианска легация въ София, устрои на 17 т. м. въ Военния клубъ концертъ на Еприко Майнари съ участието на пианиста Панчо Влашиеровъ. Концертътъ бѣ много добре посетенъ и програмата отично изпълнена.

Починала е на 13 г. м. въ София Косталинка Дзипева родомъ отъ Шипъ. Покойната се отличаваше съ своя блага характеръ и високо родолюбие, за което е понеда не малко страдания. Миръ на праха!

Вечеринка въ Варна

Македонското благотворително дружество въ гр. Варна устрои на 12 т. м. литературно-музикална вечеръ въ салона на месното дружество „Майка“. Вечеринката бѣ много добре посетена отъ македонската емиграция. Присѣжствуваха сжшо така и членовѣтъ на македонското студентско дружество, обичнини съ македонския людцѣтъ. Тѣ направиха силно впечатление на присѣжствувашитъ.

Литературната частъ бѣ разнообразна, а добре изиграната комедия създаде весело настроение.

Срѣдъ братска задушечностъ съ народни пѣсни и игри вечеринката продължи до късно презъ ношата.

Н. Наумовъ

ПОСЕТИТЕЛИТЪ НА ГАРА БЪЛЪОВО
ще намѣрятъ винаги **КРИСТАЛНИ ВИНА**
САМО ВЪ МЕХАНА „СТРАНДЖАТА“

Учителъ, будителъ и революционеръ

(Следва отъ страница 1-ва)
Нашата родна история
ни стана близка. Каточе все живѣемъ съ нея, съ нейнитъ минали вѣкове, Каточель миналото и настоящето се сливаха въ нѣкаква обща, недѣлима народна дейностъ, Груевъ ни направи още на тази крехка възраст, съ цѣлия си детски жаръ, да обикнемъ родната земя и страдатѣтъ по-възрастни брата.

По тоя естественъ начинъ, така незабелязано ние се запознахме добре съ нашия учителъ. По сжщия начинъ, той ни стана близкъ, милъ, нераздѣлимъ другаръ, на насъ, децата. Така, учителството му се сливаше съ непринудената му дружба, която пробуждаше амбициитъ ни за работа за да нѣма слаби ученици. Груевъ уѣвеше да обладае всички способности, всички възрасти. Нему вратитѣ бѣха отворени навсѣкжде. На всѣко българско семейство той бѣ най-добриятъ гостъ.

Дамиянъ Груевъ обладаваше всички въ сѣ ума си, и съ сърдцето си, и съ кратката си Христова усмивка. Той нѣмаше неприетели, нито даже въ сръдцата на своитъ вѣчни гонители. Тѣ се боаха отъ него, но едновременно тѣ го уважаваха, макаръ и вътрешно да не го обичаха. А това стига за едно добре уредено общество. Взаимната почитъ винаги покрива човѣшкитъ недъжги и човѣшкитъ слабости.

Ако Дамиянъ Груевъ бѣше въ една напреднала културна страна, нему сигурно биха отделили мѣсто до най-виднитъ представители на педагогитя, до най-добритъ преподаватели, до най-първитъ люде, способни да се самовѣдбочаватъ. Груевъ имаше всички дани, имаше и всички качества, да бжде мислителъ, да се отладе на наука.

Но Дамиянъ Груевъ отхвърли всичко, и обърна погледъ къмъ тежкия кръстъ на апостолството. Съ високитъ качества на ума си, и на сръдцето си, той, най-прозорливиятъ на епохата, знаеше, че не ще стигне тамъ където го зовѣше гласътъ на задавената отъ стенания и мжки Родина, ако не се отладе на революцията.

Така Дамиянъ Груевъ, отразилъ въ себе си

ума и привързаностъта къмъ книгата на Сава Г. Раковски, любовта къмъ Отечеството на Любеча Каранеловъ и на цѣлата буклетска школа, неспотайващия бунѣтъ изблжкъ за бунтъ на Христо Бо-

говъ, стана знамение за народа и знамение за всички, които имаха смѣството да се доближатъ до него.

По духъ и стремежъ аристократъ въ най-добрия смисълъ на думата, по идеали — възлелена сила на предосвободителната и освободителна епоха, по рождение — селившъ отъ закракото, отъ най-болѣрокото прибалканско селце на западнобългарскитъ, македонскитъ земи, Смиленъ в. о. Дамиянъ Груевъ самъ бѣ като чели рѣдка, свидна рожба на вѣковѣта, на миналитъ български вѣкове, пълни съ толкова много съзвонъ и пълни съ толкова нестихваща кристално-изворна сила изъ недраата на вѣчно младия народъ, духомъ неунавящия, храбрый народъ.

Ние бѣхме деца, когато Дамиянъ Груевъ работи като учителъ. Ние бѣхме юноши, когато той стана стожеръ за всѣка позитворна будителна работа, за всѣки народенъ напредѣкъ. Тогава сжшо той умрѣ като революционеръ, и потвърди думитъ съ дѣлата си.

Сега, когато всѣки отъ насъ може по-спокойно да погледне на будителъ.

неудържимъ порой
отъ Груевска духовна мощъ, която блика въ всѣко дѣло на учителя, въ всѣко дѣло на будителъ и революционеръ, ние, четата на една по-дуритъ епоха, сме длъжни да свалимъ шапки, и благоговѣно да си споминимъ за дѣлата на този великъ българинъ, за този свителъ предечна на по-свѣтли народни бджини, които идватъ, които ще трѣбва да дойдатъ.

Може би, ние днесъ повече внимание обърпаше на съобразителността, и на приспособимостъта къмъ обстановката, която ще трѣбва да ни направя по-умни, по-търпеливи и които ще трѣбва да ни открие по-новиятѣ крѣпки къмъ гонителъ народни изпитания. Това добре — може да е така. Но, ние нѣмаме право да забравяме ония, които се жертвуваха, и чрезъ великата жертва на изкуплението, изготвиха бждинитъ вѣкове за българския народъ.

Така, Дамиянъ Груевъ, учителъ, отъ долнитъ класове, народнитъ будителъ въ пироката обществена стѣла въ новото българско време и революционеръ отъ ранга на Левонтия и Ботьовъ, въздущениитъ отъ апостолската си мисия българинъ, стѣпи на гранитния пиедесталъ на това ново българско време.

Проф. Владиславъ Алексиевъ

Важно за посетителитъ на Горна Джумря
РЕСТОРАНТЪ-БИРАРИЯ
„БРЪГАЛНИЦА“
НА ВСѣКИГО ИЗВЕСТНА **ГЙОШО АНДОНОВЪ** - „Странджата“
отъ 1 януарий 1937 г. се премѣства въ зданието на Панайотъ Райновъ, на жгѣла срещу автомобилната агенция „ЮГЪ“.
Мелишки, Пазарджикски и Бобошевски ВИНА — всѣкому познати.
Нужно е да се посети ресторанта, за да се увѣрите.

Даме Груевъ въ споменитъ на единъ старъ куриеръ

До Илинденското въстание, 1902 г., базата и тежестъта на ВМОРО е била западна Македония, или по-точно казано, Битолския революционенъ окръгъ. Тамъ е било почти неотгжжчно и върховното рководство на македонското освободително дѣло. Даме Груевъ, първиятъ човѣкъ на могъщата ВМОРО и организаторъ на странната революционна мрежа, разпрострѣла се върху широката българска земя отъ Костуръ до Странджа планина и отъ Солунъ до китната Осогово, до въстанието намира за най-сигурно свое убужище своето родно село Смилене и балканитъ около него.

А за база на своята дейностъ следъ Илинденското въстание, Даме избира Скопския революционенъ окръгъ и предимно крепостъта на ВМОРО, Кратовско — вратата между свободни и поробени българи. Ме-

жду многобройнитъ изпитани и здрави революционни дейци въ Кратовско, Даме намира нѣколкомина много ценни сътрудници между селянитъ отъ планинскитъ села, сгушили се срѣдъ гориститъ разклонения на легендарната Осогово планина. Единъ отъ тия здрави, юначни, скромни и до смъртъ предани на народното дѣло организационни хора е Заре Белковъ Стойковъ, отъ с. Койново, Кратовско. Той е познатъ подъ името дѣдо Заро. Цѣлы 40 години дѣдо Заро непрекъснато е билъ куриеръ на организацията. Сега е около 70 годишенъ старецъ, но все още бодръ и съ твърда вѣра, че дѣлото, за което е жертвувалъ всичко, дѣлото, на което е служилъ съ голѣма и всеотдайна любовъ, ще постигне своята велика целъ — освобождението на Родина.

Единъ хубавъ есененъ день въ Кюстендилъ, случаятъ ме възправи предъ строината, малко приведена вече отъ старостъта, но визуиелна фигура на милия и блага дѣдо Заро, който съ търпението си ми достави голѣмата радостъ — да ми разкаже своитъ сжкни, интересни и ценни спомени, които въ нѣколко последователни срѣци стенографически записахъ. Отжжелекъ отъ тия му спомени предавамъ тукъ.

Постарахъ се да предамъ мислитъ на многоуважавания и обичанъ дѣдо Заро така, както самъ той ги изразяваше въ своята планна речъ.

Когато Атанасъ Бабата наладна убитъ, по това време изъ Кратовско се навѣрталше и Даме Груевъ. Той бѣше спадналъ изъ Овчеполитя, но шомъ убиха Бабата, веднага се върна при насъ — въ планината. Даме като жена плака за Бабата. Много го обичаше. Изгрявайки очитъ си съ кръпче, казваше: „Много ми е жалъ за Бабата!“ . . . Бабата не бѣше много ученъ, но бѣше народенъ човѣкъ. Той бѣше фелд-

фебелъ отъ българската армия, мисля отъ Т. Пазарджикъ е родомъ. Когато го убиха, той заедно съ Дамета Груевъ, Ефремъ Чучката и Мишета Развигоровъ бѣше членъ въ Скопския окръженъ комитетъ. До конгреса, 1906 г. Кратовския войвода бѣше Бабата.

На тоя скопски окръженъ конгресъ, който се състоя около Божикъ въ с. Кнежево, Кратовско, присѣжствуваха: Даме Груевъ, Мишета Развигоровъ, Атанасъ Бабата, Чучката (Ефремъ Чучковъ), Тодоръ Александровъ, Нуновъ. Нуновъ за първи пжтъ дойде на конгресъ. Тогава го избраха за Кумановския войвода, но докато отиде въ Кумановско — убиха го. И той бѣше отъ стара България — отъ Чирпанъ. На конгреса бѣха дошли още: Стоиль Антовъ, Славко Абазовъ, Доне Иляндниковъ. И други имаше, но не ги помня. Следъ окръжния конгресъ, на Велиденъ, сжщата година, въ село Емирица, Кратовско, се свика общия революционенъ конгресъ. Този кон-

гресъ не стана — извърши се прѣдъ Шати.

„Даме Груевъ въ с. Емирица, Кратовско, се срѣши съ единъ външнъ англичанинъ. Какъ се казваше англичанина, не знамъ, ама чувахъ англичанина този човѣкъ и до днѣшката (днесъ палили поджражавали (поджржалъ) връщанъ го въ с. Организацията.

На тоя англичанинъ много се обиде. Двѣмахе. Тогава Даме ме изпрати Злетовъ при Славката Абазовъ, която да взема нѣкои работи за голѣмото гостъ: ржкия, вино, захаръ, хлѣбъ, каша, много други работи. Питяхъ Славката, нѣма ли да изкочи съ менешно венчотворени: ако трѣбва, Даме ще те отпрати въ с. Даме Груевъ.

А на Яновци Даме бѣше вѣрноподобилъ да яловиши риба отъ Злетовъ при Славката Абазовъ, която да взема нѣкои работи за голѣмото гостъ: ржкия, вино, захаръ, хлѣбъ, каша, много други работи. Питяхъ Славката, нѣма ли да изкочи съ менешно венчотворени: ако трѣбва, Даме ще те отпрати въ с. Даме Груевъ.

Между Струма и Места

ПЕТРИЧ 12

Едва доближили моста на Струна, насъ ни огрѣха лъвритъ лъчи утринното слънце. Парзвртъста за Струма, блѣсна поврхността заудража се вълнитъ й въ бърбала Потече денъть — августовски, ботенъ и прежуращъ денъ. Отъ ботенъ нататъкъ се ширна Петричъ поле.

тютюнопроизводство; добива и оризъ; кестенитъ сѣщо сѣ доходи. Блиското село Шибаново се слави вѣче съ своитъ рани и хубави зеленчуци. Лозарството е оше слабо развито. Построено е голъмо здание за гимназия и гимназия. А надъ града, на единъ склонъ на Бѣласица, е издигнатъ красивъ ловенъ домъ. И тукъ е образуванъ волентъ синд-

ПЕТРИЧЪ ОТЪ КЪМЪ БѢЛАСИЦА

душина. Тя е пресѣкла богатото Струмишко поле; нейнитъ при- сѣкъ се пълзгаи по стрѣмината Огражденъ и Бѣласица; тя ни дѣше поздравъ и болката на брати- овъждъ Златарево. Тиха, скръбна, виво владѣча водитъ си, тя се прѣла съ своита посестрина при генералъ Тодоровъ и, едва за- казала й за дочутитъ стонове и вѣски, ето пѣкъ Рупелъ. Млъкво недоизказани, повѣрва ги на вѣ...

катъ съ напоителна площъ 17 хиляди декара. Поради крайграничното му и усамотено положение, макаръ по- рано и седалище на окръгъ, много отъ окръжнитъ служби бѣха прене- сени въ Горна Джумая. Това оше повече е спомогнало да не се полага особени грижи за културния и стопански напредъкъ на града, което е твърде несправедливо по много съображения и преди всичко по съ- ображения отъ националенъ харак- теръ. Безспорно, послѣдитъ нала- гатъ повече заинтересуваностъ у съ- ответнитъ фактори къмъ тоя градъ. Въ Петричъ трѣбва да се поддръжа по-оживена културно-просвѣтна и родолобна дейностъ. Той трѣбва да биде пламтешо огнище на високо национално съзнание, на духовно напрежение, на нестиващо бор- чество, нито искри по въздуха да се пълзкатъ на югъ и северозападъ.

Революционното минало на Петричъ е не особено богато. Но, за- това пѣкъ въ 1925 год., благодарне храбростта на своитъ жители, той вписа името си въ новата бълга- рска история като градъ защитилъ най-стойно и съ небивалъ героиз- мъ нашата национална честъ. Цѣ- ла седмица Петричъ отбива пристѣ- питъ на нападателя и най-после сло- ми духа му, поразн го непоправимо. Тая епопея ще остане една отъ див- нитъ страници въ славната бойна история на българския народъ, ко- ято ще свидетелствува за родоло- бието, себепришанието и неустра- шивостта на единъ нашъ градъ — каменна твърдина. Нашата сива и безлична действителностъ, която по- кри съ рѣжда много национал- ни добродетели и героични про- яви, сигурно, не ще успѣе да забуди въ забравата петричката епопея. Тая епопея ще блести съ своето величие за показъ и вдъхновение на иднитъ

П. Георгиевъ

Рѣзба на дърво

НАГРАДАТА МОРЕАСЪ

Наградата отъ 5000 лв., която носи името на известния френски поетъ Жанъ Мореасъ, грѣкъ по на- родностъ (истинското му име е било Панадиамантопулосъ), е била при- сѣдена миналата седмица отъ жур- ичленове на което сѣ Польш Валери Абелъ, Бонаржъ, Поль Форъ, Фернандъ Гугъ, Жоржъ Дюамелъ, Жеральтъ Увий и др., на поета Жанъ Пурталъ дьо Ладевезъ, за стихотворния му сбортникъ: „Върху небеснитъ балкони“. Тридесетъ и петъ годишенъ, Ладевезъ е обнарод- валъ до сега рѣдна книга съ стихо- вѣ, въ които той се показва привр- женикъ на класическата традиция, вършенъ на строгитъ привина на традиционната прозодия.

21 ГОД. ОТЪ СМЪРТЪТА НА ВЕРАРЕНЪ

На 20 ноември т. г. се навърши- ло тояко двадесетъ години отъ тра- гичната кончина на бележития бел- гийски поетъ Емиль Вераренъ. Както е известно, поетътъ на Филария загина при желѣзопѣтна злополука на Рунската гара, на 61 год. възраст. У насъ неговото име е добре познато, макаръ отъ бѣ- гато му поетичното творчество да сѣ превелико сравнително малкъ бѣй стихотворения.

Заедно съ Метерлинкъ и Вячъ Лербергъ, Вераренъ е единъ отъ най-блестянитъ из агители на бел- гийскитъ поетически гений, най-мощ- нитъ отъ поетитъ на новото вре- ме. Не напрасно тѣко Вераренъ изговаратъ поетътъ на енергията, и тоя определяние отговаря напъл- но на неговата творческа природа.

покоитъ, които въ почуда ще пре- дливатъ бледитъ страници на на- шето съвремие...

Единъ денъ и една нощъ въ Петричъ разгледане на града, посече- ние на по-особенитъ му забележи- телности, разходка до ловния домъ, прохладане подъ плънитъ сѣнки на вѣковни явори. На другата сут- ринъ — обратно на пѣкъ за Горна Джумая.

(Следва)

КООПЕРАТИВНА ПЕЧАТНИЦА „НАПРЕДЪ“.

НИКОЛА БОЛАРОВЪ
Не приема на имения си денъ

СТРЕЛИ...

Много се е писало и говорило за Даме Груевъ. Първопосетителъ на македонската революция, естестве- но, привлича, като магнитъ, повлече на съвременници и привлича Правени сѣ опии за характеристика на неговата личностъ. Но основате- лъ на В. М. Р. О., първиритъ, у когото се ражда идеята за само- стонителна борба на македонското население срещу вѣковния притѣ- нителъ оше за дълго ще чака свою добросъвестенъ, всестранно подгот- венъ, упоритъ и вдъхновенъ изследо- вателъ. До тогава дължинъ сме да бѣбираме всичко досежно тоя рѣ- дѣкъ човѣкъ и борецъ. Особенъ дълъ въ това отношение иматъ ония, които го познаватъ и сѣ общували съ него.

Отнесохъ се до единъ смиле- чанинъ, преданъ ратникъ въ ма- кедонското движение, взелъ живо участие презъ паметната 1903 г. къмъ войвода.

Следъ като му обяснихъ целта на посещението си, зададохъ му тоя — признавамъ — доста неопре- дѣленъ и затрудняващъ въпросъ: — Известно ми е, че познатете Даме Груева оше отъ 1891 г. Вихте ли ми отговорити, като кажете въ останалъ въ мететъ ви образътъ на голѣмия нашъ революционеръ, така, съ две думи?

Събеседникътъ ми, очевидно, се сзадади. Та и право е: отговори ли се дѣе думи за такъвъ човѣкъ! Но това бѣ за свършено кратко време.

Вѣчно усмихнатъ, вѣчно веселъ. Ей такъвъ го помниъ. Задволень съ двѣтѣ думи, по- искахъ, все пакъ да чуя, по въз- можностъ, и двете.

Отнасяше се просто съ всички, У него нѣмаше нито сѣнка отъ наду- востъ. Тамъ дето Даме говореше, всички благоговѣйно слушаха. И сега не мога да си обясня съ какво толкова ни завладяваше. Ще погла- ди се две рѣце двойната си брада, ше се усмихнатъ очитъ му, се про- говори и толкозъ — единодушнито възстановено. Притежаваше нѣка- къвъ царъ, съ който въздѣйстви- ваше несъзнателно върху всѣкого. Познаваше си хората и умѣеше да се държи съ тѣхъ. Биваше го и за компаньонъ. Писеше малко. Колкото да не се отбѣля отъ другитъ.

Събеседникътъ ми спира, усмих-

ва се внезапно, сякашъ икоа да ме предупреди, че това не е цѣлѣнятъ Даме, не!

— Но когато действуваше като човѣкъ на В. М. Р. О., биваше не- умолимъ. Такъвъ се прояви особено презъ вѣстанито. Заповѣда и то- лтозъ. Никакви възрѣжения, никакви своенволия. На и никой не дръзваше да му се противопоставя. Думата му бѣ законъ. Провиненъ ли си, ше бѣждешъ наказанъ. Можешъ да му бѣждешъ рожденъ братъ — все едно: за него тѣси самово- лѣнитъ на Македония. Нищо повече. Така, тоя наказа цѣла чета ведно съ войводата й. (Даме въ близъкъ) да гладува цѣло дено- ношие, за дето не бѣ изгнана въз- ложената й задача, споредъ Дамета, по неуважителни причини. Едва не уби едно отъ момчетата, което бѣ напуснало поста си. Но съ сѣщата строгостъ се отнасяше и къмъ себе си. Последниятъ, който напу- стна горящото Смилево, бѣ Даме. За- това, може би, и следъ жестокото потушаване на вѣстанито, тоя бѣ наноно приетъ отъ населението, слу- чае и уважаванъ отъ него. Обича- ха го дори нѣкои турци. Единъ, на име Риджко, следъ като научилъ на- мѣрената на турската войска, е пре- дупредилъ Илиа Бошкова, раково- дителъ на с. Бошча за това: Битла ше биде обрѣдена отъ турска войска, да се оттеглятъ четитъ, да се спа- си и Даме, Илиа Бошкови, обаче, не се събидилъ. Може би, за да не изгласи четнитъ. И тѣ дадохъ голѣми сражения съ турския аскеръ.

Следъ малко мълчане, продъл- жи:

— Ако Даме имаше слабости, то- тя бѣше само една: да бѣждешъ ч- но безъ пари. Дори костюмътъ, съ който е на известната снимка, е единственитъ му презъ живота съ- сѣенъ костюмъ. Впрочемъ, шо ли сѣмъ седналъ да ви развирямъ въ- чко това? Не сѣ две, не сѣ двете, но сѣ толкова пѣти повече думи пакъ нѣма да ви кажа, като какъ чувствуваше населението Дамета, и какъ ние — неговитъ подчинени вой- води и четници.

Не настояхъ за повече, покоренъ отъ правдивостта на последнитъ думи.

Огнянъ

В СЕИЗВЕСТНАТА
КИСЛОРОДНА ПАСТА ЗА ЗЪБИ
„Идеалъ“
ПОДДЪРЖА ВИНАГИ СВОЕТО
ВИСОКО КАЧЕСТВО

КРАЯТЪ НА II ГОДИНА НАБЛИЖАВА. ПОБЪРЗАЙТЕ ДА ПЛАТИТЕ АБОНАМЕНТА СИ ЧРЕЗЪ ПОЩЕНСКА ЧЕКОВА СЪБТКА № 1461.

МАКЕДОНСКА КООПЕРАТИВНА БАНКА

ОСНОВАНА ПРЕЗЪ 1925 ГОДИНА.

ИМА НАДЪ ЧЕТИРИ ХИЛЯДИ ЧЛЕНОВЕ-КООПЕРАТОРИ.

КАПИТАЛЪТЪ И ФОНДОВЕ 27 МИЛИОНА ЛЕВА.

Приема разни видове влогове:

СРОЧНИ до 2 години съ 5 1/2% годишна лихва, а за повече време съ 6%.

БЕЗСРОЧНИ съ 5% годишна лихва.

СПЕСТОВНИ и **ДЕТСКИ** съ 5 1/2%.

СПЕЦИАЛНИ СПЕСТОВНИ съ седмични марки съ 6% годишна лихва.

Отпуца заеми срещу залогъ на бѣжански облигации и извършва при най-износни условия всички банкови операции.

дѣлжатъ заедно пѣти си до Емри- ца и тукъ да се раздѣлятъ. Не знамъ защо Даме тогава се отдѣлилъ отъ него, а Борисъ една вечеръ по-късно самъ дойде (безъ Дамета, но съ своитъ си другари).

Когато Даме Груевъ бѣше миналъ заедно съ Сарафова границата за последенъ пѣтъ, престоя въ нашен- ско само два дена. Отъ нашенско мина въ Кочанско. Преди да се раз- дѣлимъ, Даме проучваше на карта пѣтъ презъ кѣде трѣбва да мине, за да отиде въ Беровско. Това бѣше последното ми виджане съ Дамета. Наскоро следъ раздѣлата ни научих- ме, че Даме е убитъ въ с. Русиново, Малешевско.

Известното за смъртта на Даме дълбоко ни натужи (натѣжи). Както по-късно за Тодора, така и за Да- мета много плакахме. На Дамета много вѣрвахме и се надѣвахме. Знаехме, че Даме, на която врата похлопаше, отгаряше му сѣ...

Съобщава: Стр. Топуковъ

повишава сръбската пропаганда. Шалковица вече бѣше се под- Даме на сръбската пропаганда. Орга- низацията не можеше спокойно да се ангажира какъ се агитира за сѣрбоман- вѣта въ нашия край. Една година се ангажира Иорданъ Спасовъ събра организациата, вѣзна въ Шалковица организациата нѣколко къщи. Това Йор- данъ го направи съ пѣлъ да сплѣши организациата. Даме Груевъ, който то се ангажира се яви въ нашенско, много студи за тази работа. Той извика организациата при себе си и го запита, организациата е изгорилъ селото. Той се ангажира организациата, но Даме му каза: „Бри- гадията кадия не бива“. Това го каза не во сѣтъ всички ни, но насаме какво ше говоритъ, не знамъ. Наскоро следъ тази случка Даме организациата и не биде късметъ да организациата повечко. По това време организациата бѣше миналъ границата организациата Сарафовъ. Заедно сѣ се организациата до „Калинъ каменъ“, до организациата колиби, близо до Султанъ организациата Сарафовъ настоявалъ да про-

Обзоръ

Седмичникъ за политика, литература и общественъ животъ

Годишенъ абонаментъ 100 лв., полугодисненъ 50 лв., за странство год. абон. 200 лв.
За Америка 2 и половина долара.

ОБЯВИ 4 лева квадратенъ сантиметъръ; некролози, панихиди, благодарности 3 лева квадратенъ см.; годишни и външални 50 лв.; за неприяне на имени дни 30 лв.; въ хрониката 10 лв. на редъ, публикации отъ поемиченъ характеръ по споразумение.

Ралко Думевъ

ДАМЕ ГРУЕВЪ

И сега — тридесетъ години следъ смъртта му като войникъ въ полето на честта — азъ го чувствавамъ, както го чувствуватъ всички македонци: тъй близо до сърцето, тъй милъ като човѣкъ и другаръ, тъй дълбоко проникнатъ отъ голѣмото дѣло, което бѣ турилъ въ движението.

Рано е за история на Македонското освободително движение: развързката на тежката македонска драма още не е настъпила съ гръмова си ударъ надъ врага, който и днесъ държи въ окови пашата майка — Родина. А ние, които по чудо не изгорѣхме въ пламъци на пожара, който подготвихме, гѣмаме нито епичното спокойствие на поета, нито обективната критика на историка, за да изложимъ

величието на гигантската борба, която Македония води противъ турската тирания, нито да преценимъ действувалитѣ герои въ тая потресна драма; ала тъкмо топлотата и откровеността на сърцата ни може и дѣлки да поднесе оня обилнен материалъ, въз основа на който бъдемъ историкъ на Македония ще покаже на свѣта неопосилната, но завидна борба на нейнитѣ деца за свободата. Въ пантеона на тая история азъ и сега виждамъ образа на Даме прѣждъ между първитѣ зидари на Въжрешната Македино-Одринска революционна организация, замислена и основана отъ него...

Азъ понавамъ Дамета отъ 1886 г. до 1905. Въ Солунъ бѣхме съученици: тамъ отново се срещнахме презъ месецъ юли 1894 г.; за последенъ пътъ го видѣхъ въ Скопие; раненъ отъ сръбски куршумъ, Даме дойде въ Скопие и отъ тукъ, предрешенъ като свещеникъ, замина за София да се лѣкува; последно писмо му

отпращихъ тамъ отъ Битоля отъ името на окръжния комитетъ, презъ есента 1905 г. Ако всѣка революция въоръжава единъ отъ героитѣ си съ всички духовни сили за великия подвигъ и за великата саможертва,

този герой въ Македонската революция е Даме Груевъ:

еднако привличаше, увличаше, убеждаваше и заразяваше той съ благодатъ си очи и съ благата си речъ. Съ тия сръдства той отпочна и изнесе една дълбоко замислена и потътно планирана дейность — да организира, да възпита, да възбуди, да възбуржи и да подготви масово поборенитѣ си братя за масово въстание. Илинденската епопея, която изнесе главно Битолскиятъ революционенъ окръгъ, организиранъ и подготвенъ отъ Даме, дори и отъ Подрумъ кале, е дѣло на Даме.

Дейността на Даме не се ограничаваше съ единъ подемъ; изъ нея, обаче, се издигахъ голѣмитѣ неговѣ дѣла: уставитѣ на В. М. О. Р. О., въ който Даме и другаритѣ му дадоха гениално разрешение на македонския въпросъ съ формулата — политическа автономия на Македония и на Одринско; борбитѣ му за самостоятелността на македонското освободително движение отъ всички вътрешни и външни фактори и Илинденското въстание, което Даме взприе и което изнесе съ подвизи и жертви, които извикаха намѣсата, ако и ограничена, на Великитѣ сили.

За жалостъ, Даме не доживѣ да продължи своята толкова успѣшна дейность; за още по-голяма жалостъ, дѣлото на Даме и на всички негови другари още не е разбрано отъ ония, които преди 1911 г. трѣбваше да го разбератъ.

Где е роденъ Отецъ Паисий

(Продължение отъ миналия брой)

Не е вѣрно сжцо твърдението на г. Инглизовъ, че „селото Кралевъ-долъ, което е отсамъ (а пъкъ то е отатъкъ!) Перникъ не е могло да попада въ дѣлодеза на Самоковската епархия и абсолюто (?) не е допустимото да будероно мѣсто на Отецъ Паисий“. Това твърди той, когато не може да не е прочелъ цѣлата XX-та страница, тъй като отъ нея взема цитатъ, изъ „История славнобългарския“ на проф. Йор. Ивановъ, а два-три реда на сжщата страница г.

професорътъ, като определя въ турско време границитѣ на Самоковската епархия включва въ нея и Кралевъ-долъ покрай другитѣ села — Величъ днесъ знаемъ, че Кралевъ-долъ, заедно съ четиритѣ села по долината на р. Струма, а именно: Студена, Крапецъ, Попово и Боснѣтъ презъ цѣлото турско робство и десетина години следъ освобождението ни непрекъснато сж били въ Самоковската епархия и казаза (околия), а никога другаде докъмъ 1890 г., когато ги отцѣпиха официално и включиха къмъ Софийската епархия. Затова, макаръ че сж около изворитѣ на Струма, по говоръ, облякло и обичай сж съвсемъ еднакви съ тия по р. Палакария. За туй ги наричатъ „Палакарни“ (обичатъ се съ жжж

„ментета“ до хълбоцитѣ) и селцата имъ сж въ Палакария. Тѣ нѣмаха нищо общо до тогава, даже при жезнитѣ и роднитво съ перникотъ „Грахово“ и „граховицитѣ“ съ дълги ментета до колѣне. Тая административна промѣна всѣки може да провери въ архивата на Софийската и Самоковска митрополия въ околнитѣ имъ административни центрове, въ „Държавенъ вѣстникъ“ или въ външалнитѣ и кръщелни свидетелства на жителитѣ, родени въ казанитѣ села преди 1890 г.

Това може да се провери и въ сборникитѣ за народни умотворения.

Така, въ кн. I, стр. 9 отъ 1889 г., стои бележка подъ черта: „Боснѣтъ, село съ таково име има въ краището Палакария (Самоковска околия)“; въ кн. III 1890 г., на стр. 23 четемъ: „лѣсенъ слушана отъ дѣло Стойне Павловъ въ с. Студена, Самоковска околия — въ последно време това село се присѣдини къмъ Софийската околия“; сжцо, въ сжщата книга III, 9 страница: „слушана отъ Георгий Ненковъ въ с. Чупетлаво (краище Палакария), Самоковска околия; сжцо на стр. 25: „слушана отъ дѣла Никола Христовъ Мангеицъ, студентъ чиницъ, въ с. Крапецъ (краище Палакария), Самоковска околия“. За Крапецъ, „краище Палакария, Самоковска околия“ пише въ IX и X кн.

ИЗЪ ГАЛЕРИЯТА НА ВЕЛИКИТЪ БЪЛГАРИ

Хаджи Христо

(1783—1853)

роденъ въ с. Острово, Воденско

Едва 15-годишенъ, той билъ обучаваенъ на военно изкуство и търговия отъ баща си, боеенъ дедецъ въ сръбскитѣ движения. Следъ убийството на баща му при обсадата на Бѣлградъ въ 1806 г. семейството му се преселва въ Босна. Тукъ х. Христо убива единъ турчинъ и пѣбѣва въ Венеция и презъ Родосъ и Кипъръ — въ Египетъ, гдето постѣпва на военна служба при Мехмедъ Али, сражавалъ се съ бегитѣ, мелодичитѣ и др. За храбростта си получилъ отговорни служби и титлата „шехнахъ“. Участвувалъ въ славянчето на еничеритѣ въ М. Азия. Покъсно се превърналъ въ Пелопонесъ пакъ въ помощъ на турцитѣ, но съ интимната мисль да застане на страната на едноврѣшитѣ си Испанци обявява гръцката завѣра въ 1821 г. и х. Христо усѣтъ да влѣзѣ въ връзка съ него, Застаналъ на чело на отбранъ отредъ отъ българи и сърби, той ги води съ нечувана храбрость въ множество сражения винаги съ успѣхъ. Върхътъ на героичнитѣ му подвизи е разбиване на Драмазиата, който гѣ оргитѣ си извадѣ да потуши въстанието. Х. Христо съ безумна смѣлостъ издържва турския напоръ и обрѣща въ бѣгство турскитѣ вѣлчича. Последватъ вътрешни раздори между турцитѣ, х. Христо назначава за шефъ на правителственитѣ войски и той усѣтъ да осигури вътрешния редъ. Презъ 1825 г. турцитѣ наново нападатъ Гърция, която наново бина спасена отъ мощната рѣка на х. Христо. Х. Христо е единъ отъ първитѣ и строитѣли.

Ас, Василевъ

и подъ рисункитѣ съ блажни бои на женски и мъжки носитѣ отъ сжщото село.

Проф. Йор. Ивановъ, споредъ една бележка въ старъ сборникъ отъ слова въ манастира „Св. Архангелъ“ до с. Билинци (Бръзъинско), откри, какво братъ на Паисия прокумуемъ Лаврентий къмъ 1765 г. и следъ това живѣе като изповѣдникъ въ София (вж. въ „Миръ“, брой 10232 отъ 24 августъ 1934 г.) Другъ историкъ пакъ въ „Миръ“, брой 10541 отъ 7 септември 1935 г., напечаталъ въ факсимиле една „принеска“ отъ 1777 г., намѣрена въ Троицкия манастиръ, писана въ единъ Шесто-дневъ“, гдето изрично е писано: „Паисий отъ Кралево“. А село съ таково име нигде не се срѣща въ нашето отечество, въз отъ самоковското Кралевъ-долъ, което, споредъ старо предание, най-нагледъ така се е казвало, пъкъ и днесъ околнитѣ и неговитѣ жители, казватъ: „тия ниви сж кралевски, тая жена е кралевка и мажъ съ нея кралевецъ, никога въ подобни случаи нѣма да чуешъ: кралевдолци, кралевдолска, кралевдолци и пр. Съгласно съ това и на менъ е даденъ отъ сжщото село прѣборъ преди повече отъ половинъ вѣкъ и азъ отъ това и до днесъ се подписвамъ Кралевски, а не Кралевдолски.

(Следва)

В. П. Кралевски

ВЪ МОДНИЯ САЛОНЪ ЗА ДАМСКИ ШАПКИ

ЖАНА ГРЕБЕНАРОВА

ул. Лере 21 (срещу Народния музей), ше намѣритѣ най-хубави и евтини дамски шапки.

Жана Гребенарова, престояла дълги години въ Парижъ и Виена, изготвя съ изящненъ вкусъ най-фини дамски шапки. Има голѣмъ изборъ отъ интересни фасони.

ЛИТЕРАТУРНО ДВИЖЕНИЕ ВЪ ЧУЖБИНА

НОВИЯТЪ ГОНКУРОВЪ ЛАУРЕАТЪ

Всѣка година на 9 декември членовеѣ на парижката академия Гонкуръ р, на брой 10 души, се събиратъ — безъ единъ, Люсенъ Декавъ, който отъ дълго време изпраща своя гласъ „rag correspondance“ въ ресторанта Друанъ, за да присядатъ по време на обѣда, чето меню нарежда секретарятъ на академията (тоя пътъ новозабранитѣ членъ Луи Ларже), чрезъ тайно гласуване Гонкувата награда на стойностъ 3000 фр. на единъ романистъ — не по-възрастенъ отъ 30 год., съгласно завещанието на основателитѣ на академията Едмонъ и Жюль Гонкуръ.

Наградата за 1936 г. Гонкурови присѣдиха чрезъ трикратно гласуване на Максансъ Ванъ деръ Меершъ, чийто най-новъ романъ „Божи знакъ“ излѣзѣ презъ изтеклото дѣло. Миналата година Ванъ деръ Меершъ загуби сжщата награда за единъ гласъ само. Преди месецъ още „проностиитѣ“, които се правѣха въ литературнитѣ сѣрби, бѣха неизмѣнно въ полза на младия романистъ, чийто белгійско име шокираше мнозина, които не знаеха, че Ванъ деръ Меершъ бѣ роденъ въ индустриалния центъръ Рубе презъ 1907 и че обнародвалъ вече шестъ крупни романа, които бѣха прѣдметъ на вниманието на най-авторитетнитѣ днешни френски критици. За единъ отъ тия романи: „Когато сиренитѣ мълчатъ“, литературнитѣ критикѣ на „Танъ“, Андре Теривъ, бѣ казалъ, че е истински шедевръ.

Въ една скороня статия младиятъ Гонкуровъ лауреатъ, (въ сжщностъ неговото бледо лице и тънката му черна брада го правятъ да изгледа много по-възрастенъ, отколкото е въ действителностъ), говорейки за своето призвание на романистъ, пише: „Преди всякоко обичамъ самия заглавие — ако това е занаятъ — на писателя Той е изнурителенъ. Нащо, мисля, не ви дава впечатлението, че се освобождавате отъ вашето мозъчно съдържание, както създаването на една книга.

Впрочемъ, въ случая се работи много по-дроговално, отколкото съ каквото и да е друго вѣщо... Никого не измислямъ. Винаги съмъ мислилъ, че ми липсва въображение, ако подъ това не се разбира способността да реконструираш. Когато се вгледамъ принуденъ да измислямъ, да строя върху тѣсно илюстрично, чувствавамъ голѣмо неудобство, получавамъ, съ други думи, впечатлението, че глѣжа. И азъ го дълбямъ, доколкото мога. Така дойдохъ, независимо отъ волитѣ си, до произведението „Гръбътъ на свѣтъта“, където фикцията не играе никаква роль. Това е една отъ причинитѣ, заедно предимствата тая книга — или заедно тѣ ми се правятъ най-много.

Защо пиша? Защо пишатъ обикновено? По истинскитѣ, най-нагледъ да. За пари? Не. Да се живѣе отъ перото при условие да не е престижна съ него, е напълно легитимна амбиция. Ако това обаче ми наложеше отказване отъ моя солония свобода, бихъ предпочелъ да изкарамъ хлѣба си като акалъ (Ванъ деръ Меершъ е адвокатъ при сѣдъ въ Рубе), а да мога да се радвамъ на това неосуетно щастие — да пиша „кактово искамъ“ и както искамъ.

Максансъ Ванъ деръ Меершъ обнародвалъ до сега (у Арбенъ Мишелъ) следнитѣ романи: „Домъ сръдъ джунгитѣ“; „Защото тѣ не знаватъ какво вършатъ“; „Гръбътъ на свѣтъта“; „Мария, дъщеря на Флавиана“; „Когато сиренитѣ мълчатъ“.

„Нагуване презъ 14 год.“

„Реализмъ отъ най-чиста проба“

Ванъ деръ Меершъ притежавалъ необичаено изобразителна мощъ, дълбоко човѣчно чувство къмъ хората, които рисувалъ реалистично въ възможностъ къмъ съмейството единъ чистъ нравственъ патосъ, който се подава еластично и въ реалистично на героитѣ му и въ опическитѣ които ни дава на мѣста и пейзажитѣ които образуватъ декора на картинитѣ му.

ДРУГИ ЛИТЕРАТУРНИ НАГРАДИ

Наградата „Фемина“ за 1936 г. е дадена на Луиза Ервино, сжщата и „Крѣвъ“.

Премията на литературнитѣ критикори „Теофрастъ Рендо“ е присѣдена на известния поетъ и романистъ Луи Арагонъ, за романа му „Les beaux quartiers“.

Арагонъ бѣ заедно съ Бретонъ шефъ на сюрреализма, чийто манифестъ бѣ обнародванъ презъ 1929 г.

Днесъ Арагонъ принадлежи на крайната дѣвица и е редакторъ на сп. „Комуна“.

Най-свѣтъ, наградата за „популярно романи“ е раздѣлена между Алберъ Дюлоа за „Човѣкъ съ две създанъ“ и Сень-Анъ жъ за „Крѣла като любовта“.

Н. Д.

Народното читалище „Г. Давчевъ“ — Т. Александровъ“ устройва на 26 т. м., въ салона на Београдъ платнитѣ ученически прѣдставитѣ, глѣта ул. ул. „Царъ Сава“ и „Екзархъ Йосифъ“, туй традиционната си Литературно-музикална танцова вечеръ при отбрана програма.

Велешанинъ